

יום רביעי, ח' בסיוון

השעה אחת אחר חצות בלילה, אני שרוע על המיטה בחדר האפלולי במלון "האוזר" בעיר לובלין הנמצאת במזרח פולין. מבטי זגוגי ובוהה בתקרה, הרגשת מחנק עולה בגרוני. אני קם לפתוח את החלון לרווחה, צינת הלילה נכנסת וממלאת את הראות בחמצן קריר. השינה ממני והלאה, אני מתקשה לעצום עין למרות העייפות הכבדה.

הגוף תשוש וזועק לשינה, אך הנפש והמוח הערניים מסרבים לאפשר זאת. כאילו לגמתי כמה ספלי קפה וגופי גדוש בקפאין, אדרנלין שועט בכלי הדם ומעורר את הגוף. אני שומע את פעימות הלב ומרגיש לחץ ברקות המצח, מוחי משחזר את חוויות היום בתערובת של תמונות עבר והווה המתערבלות עם רגשות כאב ובעיקר כעס, תסכול וזעם, מין תסבוכת של מחשבות המציקות ללא הרף בעקבות אירועי היום.

אני משחזר את הדרך הארוכה שעשיתי עד לכאן.

שמי חיים, אני בן תשע עשרה, סטודנט למנהל עסקים באוניברסיטה הפתוחה. אני בן למשפחה חרדית, השני מתוך שבעה ילדים. משפחתי מתגוררת בשכונת בית וגן הירושלמית, אבי מלמד בתלמוד תורה ואימי מנהלת חשבונות.

חיי זרמו על מי מנוחות, תמיד הייתי ילד טוב שלא עושה בעיות מיוחדות. סיימתי כיתה ח' ועברתי לישיבה לצעירים ידועה בירושלים. חיי היו ממשיכים במסלול הלימודי אילולי אותו אירוע בחג פורים שגם כעת חקוק היטב בזיכרוני.

הייתי בשיעור ג', השיעור הגבוה בישיבה לצעירים. בליל שושן פורים התכנסנו כל חברי השיעור בביתו של המגיד שיעור למסיבת פורים. אחד מהתלמידים, כטוב ליבו ביין, החל לחקות את קולי ונתנועוטי בצורה מביישת מאוד. מגיד השיעור התגלגל מצחוק יחד עם כל החברים ואני נפגעתי קשות.

מאז אותו יום והלאה שמרתי בליבי טינה כלפי מגיד השיעור והחברים, פעמים רבות נעדרתי מהשיעור בתואנות שונות וניסיתי להשלים לבד את החומר החסר. לאט לאט ירדתי בלימודים ונכשלתי במבחנים, התחברתי לתלמידים הפחות טובים והצפתי פנים אל צוות הישיבה.

את זמן קיץ פתחו כולם בהתלהבות עקב ההכנה לבחינה לשייכות הגדולות, אני הייתי אדיש ולא הכנתי את עצמי כראוי. השילוב של חוסר בקיאות בחומר הנלמד לקראת המבחן והשם הלא מחמיא שנלווה אליי עד מהרה, הובילו לכך שלצערי לא התקבלתי לשייכות שאליהן שאפתי ורציתי, ובלית ברירה

עברתי לישיבה גדולה שקצת התביישתי להזכיר את שמה לקרובי המשפחה ולחברים בשכונה.

הייתי מתוסכל ולא תפסתי את עצמי בידיים, לא ראיתי טעם ליצור יחסי חברה תקינים או להשקיע בלימודים. עד מהרה צעדתי במסלול התנגשות עם המשגיח, ובהמשך גם עם הוריי שלא הבינו איך ילד החמד שלהם הפך לטיפוס מתלונן שאין לו טעם ושמחה בלימוד.

בשלב מסוים פניתי אל הצבא בבקשה להתגייס, הם ערכו לי ראיון מקיף ומבחן ולבסוף אמרו שכאשר יצטרכו אותי, יקראו לי. עד היום הם לא יצרו קשר.

עזבתי את הישיבה ועברתי להתגורר כשותף בדירה עם בחורים שאינם לומדים, אלא עובדים. התחלתי לעבוד כמלצר במסעדות מבוקר ועד חצות לילה ונרשמתי להשלמת בגרויות, ובהמשך לאוניברסיטה הפתוחה. בתחילה עוד השתדלתי לשמור על חזות חרדית, אך אט אט החלפתי את לבושי ושיניתי את סגנון הכיפה שעל ראשי.

בלימודים הכרתי חברים חדשים שחלקם הגדול אינם דתיים, ובינינו התנהלו שיחות רבות בהשקפה שמהן יצאתי מבולבל לחלוטין. אחד מהנושאים שעלו שוב ושוב היה השואה. חברי טענו שאם יש בורא לעולם, אבא רחום וחנן לעם היהודי, הוא היה עוצר את רציחתם של שישה מיליון יהודים קורבנות השואה, לא ידעתי מה לענות.

פעמים רבות התארחתי אצל חברים שאינם שומרי מצוות כאשר אני ממציא לעצמי תירוצים והסברים מדוע אני אוכל

בביתם אף שאינם מקפידים על כשרות המאכלים. החברה
שסביבי שאבה אותי יותר ויותר אל התרבות ואורח החיים שלה,
עד למצב שבו ירדתי מן הדרך באופן משמעותי.

הכיפה נשארה בבית יותר ויותר ובמקומה חבשתי לראשי
כובעי מצחייה. הרגשתי מתוסכל עם עצמי, מי אני ומה אני, מה
הדרך שבה אני רוצה לצעוד? התלבטתי האם להמשיך בהליכה
מזגזגת על קו התפר או 'לתפוס צד' - חילוני או דתי.

החלטתי לנסוע למחנות ההשמדה בפולין, לראות בעיניים
את המקומות שמהם, כך חשבתי, אוכל להוכיח שאין השגחה
מלמעלה. הנסיעה לפולין תחזק את דרכי, אני אחזור רגוע
ללא נקיפות מצפון וחיבוטי נפש, ואז אוכל להתנתק משמירת
המצוות ולהישיר מבט מחייך אל עצמי במראה.

ערכתי בירורים והבנתי שכמעט כל הנסיעות מאורגנות דרך
בתי הספר, התיכונים והצבא. מה גם שמחיר הנסיעה הוא כזה
שלא פשוט לי כלל לעמוד בו.

מהכא להתם, חבר סיפר לי על חבר שלו שמתכוון לטוס
למסע בפולין במחיר מוזל יחד עם קבוצה של סטודנטים
במסגרת ארגון "נפש יהודי" שמעניק לסטודנטים לא דתיים ידע
בזהות יהודית באמצעות הרצאות, שיעורים, לימוד בחברותא,
אירועים וסיורים חינוכיים בארץ ובפולין.

נרשמתי. הגעתי לראיון שבו סילפתי את סיפור חיי ולא
הזכרתי את עברי החרדי. התברר שעדיין יש מקום בקבוצה
וכך התקבלתי לנסיעה. זה היה בסך הכול לפני שבועיים וחצי.
התחלתי להתכונן למסע, שאלתי ספרים מחברים והתחלתי

ללמוד את נושא השואה. להוריי לא סיפרתי מילה וחצי מילה, גם ככה הם היו די מנותקים ממני.

במזווה ארזתי, מלבד בגדים, גם ספרים, יומן כתיבה ואת התפילין. 'אולי תישארו שם במחנה ההשמדה, שם מקומכן, בעבר בהיסטוריה', כך דיברתי אל התפילין וסגרתי את המזווה.

יום הטיסה מגיע. לפנות בוקר אני כבר עומד, רועד מצינת הבוקר הירושלמית, מתחת לביתו של אחד מהחברים בקבוצה, שאביו מסיע אותנו אל שדה התעופה.

אנחנו עולים למטוס, המקום שלי הוא מאחור, קרוב לזנב המטוס. במקום יושב אדם בעל שיער שיבה שזז כאשר אני מבקש בנימוס לעבור, אך אומר בעדינות שאמרו לו ולחברו שהם לבד בשלושת המושבים. אני מחייך ואומר שאני מצטער, אך זהו מקומי ואני מקווה שיהיה לנו נחמד ביחד.

לא די בכך שרגליי הארוכות תוקעות אותי במושב הצר ללא תזוזה, אני צריך גם להיות שקוף למען לא תופרע שיחתם של השניים. טוב, למה כבר אפשר לצפות בנסיעה לפולין.

לאחר כמה דקות מנהל הטיסה עובר לידינו ומתבונן בי. "אתה צעיר וגבוה, אני צריך אותך ליד דלת החרום", הוא אומר ומבקש מהדיילת להראות לי את מקומי החדש במושב המרווח, סמוך לדלת החרום.

בשעה שש ושלושים המטוס ממריא. הטיסה מתנהלת בצורה חלקה ומהירה ואנחנו נוחתים עשרים דקות לפני המועד, בשעה עשר ועשרה. הנוסעים מאתרים את מסוע המזוודות

ואני מכוון את השעון שעה אחורנית. הקבוצה מתאספת, בין הנאספים אני מבחין באדם חרדי הנושא גיטרה בידו. לשאלתי, הוא משיב ששמו יוני אליצור והוא המלווה הרוחני של המסע.

חוץ ממנו יש בצוות את הזמר רואי שאף הוא אוחז בגיטרה גדולה וצבעונית. המדריך אפרים ממרכז ההדרכה "שם עולם", משה ואבי, שני אברכים חרדיים שמלווים את הקבוצה ואלי, מנהל הקבוצה האחראי על הלוגיסטיקה.

האוטובוס כבר ממתין בחוץ, אנו יוצאים לנסיעה ברחובות ורשה. דרך החלונות העיר נראית כעיר מזרח-אירופית מתחדשת, אין ספור בנייני מגורים גבוהים, בנייני ציבור נאים, פארקים וגינות משחקים, מכוניות חדשות, אוטובוסים ורכבת קלה, הכול מסודר והתנועה זורמת. כמעט ולא נראים בניינים עתיקים ושרידים מהעבר המפואר של העיר.